

Motion till riksdagen
2012/13:Ub209

av **Rossana Dinamarca m.fl. (V)**

Gymnasieskolan

1 Innehållsförteckning

2	Förslag till riksdagsbeslut	2
3	En gymnasieskola för alla	2
4	Kunskaper för arbete, samhällsliv och fortsatta studier.....	2
5	Behörighet till gymnasieskolan.....	4
6	Estetisk verksamhet.....	4
7	Elevinflytande	5

Fel! Okänt namn på

2 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag om att alla gymnasieskolans yrkesprogram, inklusive den gymnasiala lärlingsutbildningen, ska ge grundläggande behörighet till högskola.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det som huvudregel ska krävas godkänt i svenska (eller svenska som andraspråk), engelska och matematik samt ytterligare fem ämnen för antagning till alla nationella gymnasieprogram eller motsvarande.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att estetisk verksamhet bör ingå som ett obligatoriskt ämne i alla nationella program i gymnasieskolan.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om elevinflytande.

3 En gymnasieskola för alla

Gymnasieskolan har utvecklats från en angelägenhet för några få till en skola för alla. Allt fler ungdomar har fått möjlighet till mer och bättre kunskaper som svarar mot höjda krav från såväl arbets- som samhällsliv. För Vänsterpartiet är satsningar på utbildning en nödvändig förutsättning för samhällets utveckling och social frigörelse. Gymnasieskolan ska därför vara en rättighet och ge alla elever utökade valmöjligheter genom att förmedla kunskap och bildning.

4 Kunskaper för arbete, samhällsliv och fortsatta studier

Vi vill att alla elever ska mötas av höga förväntningar när de börjar gymnasieskolan. Historien visar att höga förväntningar leder till goda resultat. Många konservativa var skeptiska till att införa enhetsskolan, eller grundskolan, med nio års skolgång för alla barn. Därefter såg de gymnasieskolan som ett oöverstigligt hinder för folkflertalet. Idag påstår borgerligheten att elever på yrkesförberedande program har svårt att ta till sig teoretiska kunskaper. Eleverna har alltid svarat positivt på högre ambitionsnivåer i utbildningssystemet. Höga förväntningar har höjt den generella kunskapsnivån och gjort Sverige till en kunskapsnation.

Den ålderdomliga föreställning som motiverat skillnader mellan "teoretiska" och "praktiska" yrken gäller inte i dagens och framtidens samhälle. God språkförmåga och språkförståelse är i dag lika viktigt på alla arbetsplat-

ser. Därtill kräver demokratin och den medborgerliga delaktigheten samma nivå och omfattning för alla i fråga om samhällskunskap och omvärldsorientering. På samma sätt förhåller det sig när det gäller kultur och estetik. Den treåriga gymnasieskolan har inte bara stärkt de teoretiska kunskaperna utan också inneburit att den yrkesinriktade delen av utbildningen har kunnat utökas och förbättras. De yrkesförberedande programmen ska ge tillräcklig kunskap för att börja arbeta inom ett yrkesområde utan att läsa in eleverna i en speciell nisch på arbetsmarknaden. Därför ska yrkesutbildningarna också ge en generell grund varifrån kunskaper och förmågor kan vidareutvecklas. I vissa fall kan det vara motiverat med en snävare specialisering beroende på lokala eller yrkesspecifika behov, men i normalfallet är det arbetsgivarens ansvar att färdigutbilda till ett yrke och för de speciella arbetsuppgifter som finns på varje arbetsplats. Arbetslivet har också ett ansvar att samarbeta med skolan och göra praktik och lärlingsutbildning till en möjlighet. Samverkan mellan skola och arbetsliv är också ett sätt att skapa flexibla och moderna yrkesutbildningar.

Tidigare gick ungefär hälften av eleverna i gymnasieskolan på ett yrkesförberedande program. Sedan den nya gymnasieskolan (GY 11) infördes går nu bara drygt en tredjedel ett yrkesprogram. I den första ansöknings till den nya gymnasieskolan hade andelen sökande till yrkesprogrammen minskat med nästan 10 procent. Utifrån den sociala struktur som råder i dag på de olika nationella programmen är det lätt att konstatera att den sociala snedrekryteringen kommer att öka på högskolan med den nya gymnasieskolan.

För flera av de yrkesförberedande programmen finns det en naturlig fortsättning i form av utbildningar på högskolan, bl.a. inom vård och omsorg samt olika tekniska utbildningar. Enligt statistik från SCB har nära 60 procent av dagens gymnasieelever planer att börja läsa på högskolan (bland kvinnor är andelen 67 procent).

Möjligheten att läsa in högskolebehörigheten inom ramen för ett yrkesprogram är ett betydligt sämre alternativ än att gå ett högskoleförberedande program. Elever på yrkesprogram måste utnyttja det individuella valet eller ett utökat program för att läsa in de poäng som krävs för att få högskolebehörighet. Även om de gör det kommer de inte att kunna konkurrera om studieplatser på högskoleutbildningar eftersom de inte ges någon möjlighet att läsa kurser som ger meritpoäng. De får även mindre utrymme att läsa in de särskilda behörigheter som krävs för många högskoleutbildningar.

Att kunna läsa vidare är en möjlighet. En möjlighet som inte behöver utnyttjas men som kan fungera som ett frikort om livet tar en annan vändning än man tänkt sig. Alla nationella gymnasieprogram ska därför leda till en gymnasieexamen, vilken ska innefatta en grundläggande behörighet till högskolan. Regeringen bör därför återkomma med förslag om att alla gymnasieskolans yrkesprogram, inklusive den gymnasiala lärlingsutbildningen, ska ge grundläggande behörighet till högskola. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Fel! Okänt namn

5 Behörighet till gymnasieskolan

Grundskolan ska ge tillräckliga kunskaper och förbereda eleverna för samtliga nationella program på gymnasieskolan. Det innebär att det inte behövs olika regler för behörighet till olika program. Vänsterpartiet är kritiskt mot den uppdelning av behörighetskraven som högerregeringen genomfört. Från och med 2011 behövs det godkänt i åtta ämnen i grundskolan – däribland svenska, engelska och matematik – för att vara behörig till ett yrkesförberedande program. För behörighet till de högskoleförberedande programmen krävs det godkänt i tolv ämnen inklusive svenska, engelska och matematik.

De differentierade behörighetsreglerna ger en stark signal till både elever och föräldrar om vilken ambitionsnivå olika elever ska lägga sig på och kan därmed kraftigt minska deras framtida valmöjligheter. Att dra en knivskarp gräns mellan yrkes- och studieförberedande programs behörighetskrav är inte heller befogat – enskilda yrkesförberedande program kan mycket väl kräva lika stora eller större förkunskaper som studieförberedande program. De nya behörighetsreglerna kommer inte att leda till att eleverna får bättre kunskaper eller att fler elever når målen. Däremot ökar sorteringen genom att tusentals elever inte kommer att bli behöriga till ett högskoleförberedande program i gymnasieskolan.

För att hindra en sådan utveckling vill vi att lika behörighetsregler ska gälla för alla nationella gymnasieprogram. Det gör att även elever med snävare intressen med inriktning mot antingen det estetiskt praktiska hållet eller mot samhälls- och naturvetenskap får möjlighet att bli behöriga till samtliga program. Detsamma gäller elever som nyligen anlänt till Sverige som flyktingar. Givetvis förutsätter dessa behörighetsregler också att det genomförs en rejäl satsning på kvalitetshöjande åtgärder i grundskolan med bl.a. fler behöriga lärare, stärkt modersmålsundervisning, bättre utvärdering och uppföljning av undervisningen samt ett resursfördelningssystem som tar hänsyn till elevernas bakgrund och förutsättningar och därmed skiftande behov av stöd.

Som huvudregel bör det krävas godkänt i svenska (eller svenska som andraspråk), engelska och matematik samt ytterligare fem ämnen för antagning till alla nationella gymnasieprogram eller motsvarande. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

6 Estetisk verksamhet

Vänsterpartiet tycker att det är självklart att alla gymnasieelever ska utveckla och använda sin fantasi och kreativitet samt sin förmåga att kommunicera genom att delta i estetisk verksamhet. Det krävs också kunskaper för att ta del av och tolka det kulturella utbudet. Kulturell medvetenhet och kulturella uttrycksformer är dessutom en av de åtta nyckelkompetenser för livslångt lärande som fastställts av EU, och som Sverige som medlemsland ställt sig bakom. Estetik, kreativitet och förmåga att uttrycka sig konstnärligt är vidare

Fel! Okänt namn på

en tillgång i många yrken. Estetisk verksamhet bör därför ingå som ett obligatoriskt ämne i alla nationella program i gymnasieskolan. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

7 Elevinflytande

Vi måste sträva efter att stärka elevernas inflytande. Oftast begränsas inflytandet till sociala frågor som rör måltider, skolgården, rastverksamhet m.m. Vi anser att även delar som har anknytning till undervisningens organisering, såsom diskussioner om förbättrad samordning av provperioder, en jämn arbetsbelastning för eleverna under läsåret, innehåll i temaveckor och inte minst trygghetsarbete och ordningsregler bör kunna vara föremål för ett vitalt elevinflytande.

Såväl elevrepresentanter som elevskyddsombud ska ha rätt till utbildning och kompensatoriskt stöd för den undervisning de gått miste om under sin utbildning. Skolan ska också vara skyldig att tillhandahålla lokaler så att elever och elevrepresentanter kan hålla de möten och andra sammankomster som krävs för att de ska kunna utöva det inflytande de har rätt till. Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

Stockholm den 19 september 2012

Rossana Dinamarca (V)

Ulla Andersson (V)

Christina Høj Larsen (V)

Jacob Johnson (V)

Josefin Brink (V)

Wiwi-Anne Johansson (V)